

Sak:
Forvaltningsplan – Fisktjønna naturreservat

Dato:
Sett inn dato.

Vår ref.:
2022/5571

Til:
Adresseliste

Saksbehandler
Ole Martin Nuven

Kopi til:
[Klikk her for å skrive inn kopimottaker.](#)

Oppsummering – høring av forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat

Her følger Statsforvalterens oppsummering av høringen av forvaltningsplan for Fisktjønna naturreservat. Oppsummeringen sendes ut sammen med informasjon om endelig vedtatt forvaltningsplan.

Høringsperioden varte fra 20. januar til 24. februar. Det kom inn totalt fem innspill fra henholdsvis **Sametinget, Nordland fylkeskommune, Stein Erik Lauritzen, Midtre Nordland nasjonalparkstyre og Rana kommune.**

Sametinget mener det ikke er behov for konsultasjon om forvaltningsplanen, men understreker viktigheten av en god og smidig forvaltning som ivaretar de samiske interessene i området på en god måte.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Nordland Fylkeskommune er positiv til at besøksforvaltning er et sentralt tema i forvaltningsplanen, og påpeker at god besøksforvaltning av vernede områder er viktig for å ivareta landskapsverdiene, samt for å gi de besøkende gode opplevelser. Videre er det viktig med samordning av strategier, tiltak og virkemiddelbruk mellom lokale, kommunale og regionale eiere og myndigheter. Det er viktig å få til en helhetlig forvaltning på dette området, og det krever mer samarbeid på tvers av fagfelt og sektorer, samt regionale styresmakter.

Klimaendringer i kombinasjon med økt ferdsel i naturreservatet kan føre til økt slitasje og er med det relevant for forvaltningsplanen.

Nordland fylkeskommune er også positiv til retningslinjene i forvaltningsplanen.

Statsforvalteren tar innspillet til orientering.

Stein Erik Lauritzen, Emeritus Professor v/Universitetet i Bergen, peker på fire hovedpunkter i sitt innspill til forvaltningsplanen:

Bærekraft ved turisttrafikk i verneområder

Den tørre delen av Marmorslottet har ikke tålt slitasjen fra besøkende. Det er også betydelig slitasje på kalkoverflater i selve stien hvor plantedekket i stor grad også er erodert vekk. Derfor er det problematisk å vurdere bæreevnen i slike områder.

Lauritzen påpeker videre at miljøet i grotter er svært sårbart for synlig slitasje, og at grottene i området er mer utsatt for «uønsket oppmerksomhet» gjennom sosiale media og annonsering fra reiselivet. I fremtiden vil det komme press på sårbare og til nå lite kjente grotter og karstfenomener lenger opp i Glomdalen. Disse vil lett ødelegges dersom de får liknende oppmerksomhet som Marmorslottet har fått. Det bør etableres en føre-var strategi her, og i andre verneområder med karst.

Statsforvalterens kommentar: Når det gjelder slitasjen på den tørre delen av Marmorslottet, har vi i 2022 satt opp informasjonsplakater både ved parkeringsplassen og nede ved selve elva. Her blir turistene oppfordret til å ta av seg skoene før de går ut på selve Marmorslottet, for å unngå slitasje fra grus. Befaringer i 2022 viste at turistene fulgte denne oppfordringen. Slitasjen på selve stien er også et stort problem, og vi har derfor bestilt ressurser fra SNO for å se på hvordan vi kan tilrettelegge for mest mulig skånsom ferdsel i verneområdet, samtidig som vi ikke trekker flere folk dit.

Vi er enige i at det i fremtiden kan komme økt press på grotter som til nå ikke har vært kjent for allmennheten. Her blir det viktig å nå ut til de besøkende med tilstrekkelig informasjon, ikke bare om Marmorslottet, men også at det generelt må tas hensyn til sårbare grotter og karstformasjoner i området. Samtidig ønsker vi ikke å gjøre folk oppmerksomme på at det finnes andre grotter og karstformasjoner i området enn det som allerede er kjent. Vi planlegger derfor å sette opp mindre temaplakater ved de aktuelle grotteinngangene, slik at dersom turister finner frem til disse på egenhånd, vil de bli informert om de sårbare verdiene og hvilke hensyn de må ta før de evt. velger å gå inn i grotta. Dette vil vi legge til som et tiltak i besøksstrategien i forvaltningsplanen. Ettersom det også er snakk om grotter lenger opp i Glomdalen, vil vi samarbeide med Midtre Nordland nasjonalparkstyre om evt. utplassering av temaplakater her. Det vil også være viktig å ha en god dialog med reiselivsnæringa.

Regulering av besøket

Lauritzen mener at reglene om at grottebesøk av grupper større enn fem deltakere er søknadspiktig, neppe er tilstrekkelig. Det avhenger sterkt av kunnskapsnivå og ferdigheter hos de fem deltakerne, samt hvor mange puljer på fem deltakere som kommer hvert år. Reguleringen bør stille krav til ferdigheter og heller forholde seg til et maksimalt totalantall hvert år. Ingen grotter tåler 50–100 besøkende i året uten å endres betydelig.

Statsforvalterens kommentar: Dersom vi skal kreve ferdighetsnivå av den enkelte besøkende, samt bestemme hvor mange puljer som skal få komme hvert år, er dette noe som vil være svært vanskelig å regulere og håndheve. Utenfor aktuelle grotteinnganger planlegges det å sette opp mindre temaplakater som gir informasjon om hvor verdifulle og sårbare disse grottene er, og at det ikke er tillatt med mer enn 5 stk. inne i grottene av gangen.

Dersom vi i fremtiden får søknader om større arrangementer i naturreservatet og/eller i grottene innenfor naturreservatet, vil vi alltid vurdere den samlede belastningen, og vi kan gi avslag på søknaden dersom vi mener det er grunn til å tro at den samlede belastningen blir for stor. Når det gjelder mindre følger som faller utenfor «større arrangementer», vil disse bli informert om de sårbare verdiene i grottene på temaplakatene som er plassert ved grotteinngangene.

Avgift eller grunnrenteskatt ved Marmorslottet og skogen i Fisktjønna

Lauritzen mener at ved organisert turvirksomhet, eller organisert annonsering av en sårbar destinasjon, må ansvaret for slitasjen ligge hos annonsøren eller arrangøren. Det er altså en situasjon, analogt med fiskeoppdrett, hvor kommersiell virksomhet enten direkte eller indirekte forbruker kvaliteter i allmenningen. Det kan derfor være en ide å benytte en avgift eller

grunnrenteskatt som da kan gå til vedlikehold (også av vei og sti) eller til utforskning av nye erstatningsobjekter.

En grunnrenteskatt på annonsering og arrangementer bør kunne brukes på vedlikehold av den private delen av veien. Parkeringsavgift kan være et bra tiltak i turistsesongen (dersom det går til vedlikehold), men den kan ha negativ effekt på lokale og andre som bruker området på en annen måte enn å gå inn til Marmorslottet. Det offentlige (kommunen) vil måtte sørge for toalettfasiliteter og vedlikehold av veien. Det kan også være en ide å sette opp bom der hvor den private delen av veien begynner, og så se hvordan dette påvirker turiststrømmen.

Statsforvalterens kommentar: *Ansvar for vedlikehold og oppgradering av veien ligger til Rana kommune som er vegeier, men kommunen har spilt inn at tiltakene ikke er prioritert i gjeldende budsjett og økonomiplan. Kommunen har sagt at de heller ikke har kapasitet til å etablere og drifte et toaletttilbud slik situasjonen er i dag, da det krever jevnlig tilsyn, renhold og tømning (se Rana kommune sitt innspill lenger ned i dokumentet). Statsforvalteren kan søke om midler til etablering av infrastruktur knyttet til verneområder, blant annet toalettfasiliteter. Dette fordrer imidlertid at det foreligger en avtale om drift. Når det gjelder parkering, satte grunneier i gang et forsøk med parkeringsavgift sommeren 2022. Dette er videreført i 2023. Når det gjelder forslag om innføring av grunnrenteskatt eller en type turistskatt så er ikke dette virkemidler som Statsforvalteren kan benytte, men som eventuelt må initieres fra kommunen eller sentrale politiske myndigheter.*

Midtre Nordland nasjonalparkstyre mener at god besøksforvaltning i naturreservatet er svært viktig for at de besøkende skal sitte igjen med en god opplevelse av Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark. Tellingene til Statskog ved Glomdalsvatnet har de siste årene hatt mellom 2092 og 4177 passeringer, og det er Marmorslottet som er årsaken til de høye besøkstallene. Et av formålene med nasjonalparken er å ta vare på Marmorslottet, og de håper at de strategiske grepene i forvaltningsplanen er tilstrekkelig for å ivareta dette sårbare området. Videre mener styret at verneforskriften og til en viss grad forvaltningsplanen i liten grad tar høyde for det store besøkstallet i Fisktjønna naturreservat og Marmorslottet. Forskriftens målsetting om å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand er urealistisk, uten tyngre virkemidler enn klopplegging og informasjon. Styret stiller seg også svært undrende til at Fisktjønna ikke har en mer oppdatert forskrift etter revisjonen i 2020.

Statsforvalterens kommentar: *Vi er helt enig i at god besøksforvaltning er viktig i naturreservatet. Vår vurdering er at det er behov for å kanalisere ferdselen, samtidig som vi ikke ønsker å trekke flere folk til området. Naturreservat er den strengeste formen for vern, og vi ønsker derfor minst mulig fysiske inngrep i verneområdet. Vi ser imidlertid at det er behov for noe mer tyngre tilrettelegging i Fisktjønna NR enn det som er vanlig praksis i naturreservater ellers, pga. det høye besøkstallet. Vi har derfor bedt om ekspertise fra SNO for å se på hvordan vi kan tilrettelegge for mest mulig skånsom ferdsel i verneområdet, samtidig som det ikke trekkes flere folk dit.*

Midtre Nordland nasjonalparkstyre savner tanker rundt den videre ferdselen, og hvordan Statsforvalteren ser for seg at området kan bli brukt om turistene i større grad begynner å lete etter grotte- og karstforekomster på egenhånd. Nasjonalparkstyret anmoder Statsforvalteren om å ta opp arbeidet med handlingsplan for grotter igjen, som ble påbegynt for noen år siden.

Statsforvalteren kommentar: *Vi vil legge til i forvaltningsplanen forslag til informasjonstiltak med hensyn til at turistene begynner å lete etter grotte- og karstforekomster på egenhånd. Det vil her være snakk om å få ut tilstrekkelig informasjon om disse sårbare verdiene (se vårt svar på innspillet til Stein Erik*

Lauritzen om dette over). Ettersom det også er snakk om grotter lenger opp i Glomdalen, ønsker vi å samarbeide med Midtre Nordland nasjonalparkstyret om utforming og plassering av disse.

Etter at vi sendte over faggrunnlag for grotter til Miljødirektoratet i 2013 har NINA utarbeidet et kunnskapsgrunnlag, og det er gjort en del vurderinger av naturtypen kalkgrotter. Arbeidet har per nå stoppet opp, og det er ikke igangsatt arbeid med en egen handlingsplan eller forberedelser til nominasjon til utvalgt naturtype. Miljødirektoratet sier per juni 2023 at det kan være aktuelt å ta opp igjen arbeidet i etterkant av revidert versjon av rødlista for naturtyper (arbeidet skal begynne i 2024, og publiseres i 2025).

Midtre Nordland nasjonalparkstyret har i utkast til besøksstrategi for nasjonalparken foreslått at det skal settes opp en ny kartplakat ved Fisktjønnå, men at området ikke skal være en viktig innfallsport til nasjonalparken. Området skal ikke trekkes frem eller markedsføres i informasjonsmateriell.

Statsforvalteren er positiv til at Fisktjønnå ikke skal være en viktig innfallsport til nasjonalparken, slik at det ikke trekkes flere besøkende til verneområdet. Vi ønsker å samarbeide med nasjonalparkstyret når det gjelder plassering og utforming av kartplakaten som er planlagt satt opp på parkeringsplassen.

Midtre Nordland nasjonalparkstyret påpeker at Fisktjønnå var en del av en større brukerundersøkelse i Saltfjellet-området i 2017 og 2018. I kasseundersøkelsen var en av kassene plassert ved vernegrensa til Fisktjønnå, og det var også denne kassen som hadde flest respondenter i brukerundersøkelsen for Saltfjellet. Resultatene er lagt inn i en excel-tabell, og det er mulig å hente ut resultatene for å lage en dedikert brukerundersøkelse for Fisktjønnå NR.

Statsforvalterens kommentar: Vi tar innspillet til etterretning, og vil benytte oss av disse dataene dersom det blir aktuelt med en brukerundersøkelse for Fisktjønnå NR i fremtiden.

Midtre Nordland nasjonalparkstyret har registrert at det benyttes droner i området, også etter at dette ble forbudt i 2020. Nasjonalparkstyret ønsker at det åpnes for bruk av drone i reindrift og annen beitenæring, samt i vitenskapelige undersøkelser og naturkartlegging. Dette i tråd med nasjonalparkstyrets retningslinjer. I tillegg anbefales det at det settes opp et underskilt med droneforbud til løveskiltet.

Statsforvalterens kommentar: Vi er enig i at det er behov for underskilt som viser at dronetrygging er forbudt, og tar dette innspillet til etterretning. Når det gjelder bruk av drone i forbindelse med reindrift og annen beitenæring, vitenskapelige undersøkelser og naturkartlegging, er ikke dette tatt inn i verneforskriften som noe Statsforvalteren kan gi tillatelse til etter søknad. En eventuell søknad om bruk av drone til disse formålene vil derfor måtte behandles etter naturmangfoldlovens § 48. En åpning for bruk av drone i forvaltningsplanen vil kreve en endring av verneforskriften, som ikke er aktuelt på nåværende tidspunkt.

Ettersom verneforskriftens formål også omfatter bevaring av det samiske naturgrunnlaget, vil vi ta dette i betraktning dersom vi får søknad om bruk av drone i forbindelse med reindrift. Under normale omstendigheter er det lite som tilsier at reindriftsnæringa vil få avslag på søknad om bruk av drone til reindrift.

Rana kommune stiller seg veldig positiv til at det lages en forvaltningsplan slik at dette viktige verneområdet bevarer. Kommunen stiller seg positiv til tiltak som kanalisering av sti, oppgradering av klopper langs sti, nye informasjonsplakater og ny tilrettelegging i bakken ned til selve

Marmorslottet. De er også enige med Statsforvalteren om at tilretteleggingen må være utformet slik at det ikke øker antall besøkende i området.

Videre bemerker kommunen at den økte slitasjen til Marmorslottet har medført mer slitasje på veien. Rana kommune vedlikeholder i dag veien til snuplass og ikke de siste 1,4 km. Denne delen av veien er i dårlig stand og det er behov for vedlikehold helt til parkeringsplassen. Kommunen har undersøkt ulike løsninger for toalettforhold og vedlikehold av vei, men det er to hovedutfordringer:

- Tiltakene er ikke prioritert i gjeldende budsjett og økonomiplan.
- Kommunen har ikke kapasitet til å drifte et slikt tilbud slik situasjonen er i dag, da det krever jevnlig tilsyn, renhold og tømning.

Statsforvalterens kommentar: *Vi tar dette innspillet til orientering, men vi vil understreke viktigheten av at dette blir prioritert i kommende budsjetter. Antall besøkende til Marmorslottet forventes ikke å bli mindre i årene som kommer. Statsforvalteren kan søke om midler hos Miljødirektoratet til etablering av toalettfasiliteter, men dette krever at det foreligger en avtale om drift. Vedlikehold av vei og drift av toalett vil være av stor betydning for en god og helhetlig besøksforvaltning av området, spesielt med tanke på at forvaltningsplanen også skal ta hensyn til lokalsamfunnet. Dersom kommunen ønsker turister til kommunen for å oppleve severdigheter slik som Marmorslottet, må det forventes at de også setter av midler til tilrettelegging for økt turisme.*